

การศึกษาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกของข้าราชการ
สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา*

The study on the behavior for knowledge sharing in weblog of the officials of the
National Institute for the Development of Teachers, Faculty and Staff
and Education Personnel (NIDTEP)

สุดใจ สาทรรพ์**

ศิวินิต อรรถภูมิกุล***

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้การใช้งานเว็บล็อกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกของข้าราชการ สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของข้าราชการ สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ข้าราชการ สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive random sampling) จากข้าราชการที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) เว็บล็อกสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) แบบประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก 4) แบบวัดระดับความรู้การใช้งานเว็บล็อกเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและบรรยายพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความรู้การใช้งานเว็บล็อกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของข้าราชการ สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนอยู่ที่ร้อยละ 72.65
2. พฤติกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของข้าราชการ สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.21$, S.D. = 0.63)
3. ข้าราชการ สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.36)

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระ ระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2556 เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกของข้าราชการ สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.

** นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*** อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ศิวินิต อรรถภูมิกุล ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The research aims to : 1) study the degree of knowledge in using weblog by the officials of the National Institute for the Development of Teachers, Faculty and Staff and Education Personnel (NIDTEP), 2) study the behavior for knowledge sharing in weblog of the NIDTEP's officials, and 3) study the satisfaction on using weblog for knowledge sharing of NIDTEP's officials. The sample in this study is 20 officials from NIDTEP using purposive random sampling method by choosing those who have basic knowledge in computer and internet use.

The research instruments in this study consist of : 1) the structure interviews, 2) the weblog for knowledge sharing, 3) the evaluation form of the behavior for knowledge sharing in weblog, 4) the observation form of the behavior for knowledge sharing in weblog, and 5) the questionnaire on satisfaction on using weblog for knowledge sharing of NIDTEP's officials. The data were analyzed using various statistical tests including percentage, mean, and standard deviation, as well as the content analysis method.

The research findings:

1) The overall degree of knowledge in using weblog by the officials of NIDTEP was quite fair (72.65%).

2) The overall behavior for knowledge sharing in weblog of the NIDTEP's officials was quite fair ($\bar{x} = 2.21$, S.D. = 0.63)

3) The NIDTEP's officials were highly satisfied with using weblog for knowledge sharing ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.36)

บทนำ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge sharing) เป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการความรู้ โดยหัวใจสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ การใช้เวลาและโอกาสสำหรับบุคคลในการนำสิ่งที่เคยทำสำเร็จมาแล้ว หรือมีความรู้ ประสบการณ์มาแล้วหรือแบ่งปันความรู้ให้กับคนอื่นๆ พื้นที่ที่องค์กรจัดไว้ให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับผู้ปฏิบัติกับผู้ปฏิบัติ หัวหน้ากับผู้ใต้บังคับบัญชา แผนกกับแผนก หรือระหว่างองค์กรที่ปฏิบัติงานลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสิ่งที่สำคัญในการแลกเปลี่ยน ก็คือ ความหลากหลายของสมาชิกที่เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ โดยมีเป้าหมายของการเรียนรู้ในทิศทางเดียวกัน (ประพนธ์ ผาสุกยี่ด ,2548) การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการจัดทำเอกสารและจัดทำฐานความรู้ ซึ่งรูปแบบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เพียงแค่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเผชิญหน้าตามเวลาและสถานที่ที่องค์กรจัดไว้ให้เท่านั้น แต่ในปัจจุบันได้มีการนำประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายกันมากขึ้น (จุฑารัตน์ ศรารณวงษ์,2547) “เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” ได้กลายเป็นเครื่องมือที่องค์กรใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้้องค์กรสามารถจัดหา จัดเก็บ กระจาย ใช้ความรู้และสารสนเทศได้อย่างสะดวก ง่ายและเห็นผลอย่างรวดเร็ว ช่วยขจัดอุปสรรคด้านระยะทางและเวลาในการเผยแพร่ความรู้ อาทิเช่น ช่วยในการสร้างคลังความรู้ที่สามารถจัดเก็บและค้นคืนความรู้

ได้อย่างมีประสิทธิภาพจากสถานที่ใดหรือในเวลาใดก็ได้ ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครื่องมือต่างๆ โดยปัจจุบันเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้กับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีความหลากหลายและได้รับการพัฒนามากขึ้นตามพัฒนาการและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี อาทิเช่น อินเทอร์เน็ต อีเมล เทคโนโลยีการสืบค้น การค้นคืนและเทคโนโลยีเว็บในรูปแบบต่าง ๆ

เว็บล็อก (Weblog) เป็นเทคโนโลยีเว็บรูปแบบหนึ่ง ที่ใช้สำหรับเขียนบันทึกบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอบทความใหม่ๆ และยังเป็นสื่อที่ใช้เพื่อแสดงงานเขียนบนเว็บไซต์เว็บล็อกเป็นเสมือนเครื่องมือในการนำพาข่าวสาร ความรู้ ความคิด ความรู้สึก เรื่องเล่าต่างๆ มาแลกเปลี่ยนทัศนะและความคิดเห็นระหว่างกัน โดยรูปแบบของบล็อกจะประกอบด้วย ตัวอักษร (Text) ภาพนิ่ง (Images) และส่วนเชื่อมโยง (Links) บล็อกเป็นการใช้ซอฟต์แวร์ที่เอื้ออำนวยให้คนทั่วไปสามารถเข้ามาใช้ได้อย่างสะดวก เนื่องจากใช้ความรู้ทางด้านเทคนิคไม่มากนักหรือผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานทางด้านเทคนิคก็สามารถเข้ามาเขียน จัดการ และแก้ไขงานเขียนของตนเองผ่านบล็อกได้ (ธวัชชัย ปิยะวัฒน์ และจันทวรรณ วันน้อย, 2548) บล็อก (Blog) หรือเว็บล็อก (Weblog) เป็นเว็บไซต์สำหรับเขียนบันทึกเล่าเรื่องราวประจำวันเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิด มุมมอง ประสบการณ์ ความรู้ และข่าวสารในเรื่องที่ผู้เขียนท่านหนึ่ง ๆ สนใจโดยเฉพาะ (อนวัช กาทอง, 2551) เว็บล็อกสามารถจัดการบริหารเนื้อหาได้ สามารถเพิ่ม ลบ แก้ไข เนื้อหาของตัวเองได้ เว็บล็อก (Weblog) จะอนุญาตให้เฉพาะคนที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ที่มีสิทธิเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นได้ สามารถนำไปใช้ในการจัดการความรู้ได้ในทุกระดับ เฮน และเบค (Hain and Beck, 2008) การออกแบบบทเรียนโดยการใช้เว็บล็อกถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีผลต่อการเรียนรู้ เพราะเว็บล็อกเป็นส่วนหนึ่งของยุคเว็บ 2.0 และผู้ใช้สามารถเข้าร่วมในการจัดการเนื้อหา โดยสามารถใช้เครื่องมือและวิธีการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ถ่ายโอนความรู้ภายในตัวของเขา ซึ่งกระบวนการในการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้เว็บล็อกจะมี 2 ลักษณะ คือ การเรียนรู้แบบรายบุคคลที่มีผลเกิดจากการมีส่วนร่วมในเว็บล็อกกับการเรียนรู้จากการโต้ตอบกันหลายคน อันเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์การอภิปรายภายในกลุ่ม โดยเฉพาะเรื่องที่มีความสนใจร่วมกัน (Namwar and Restgoo : 2008) รวมทั้ง เว็บล็อกถือเป็นกระบวนการหนึ่งในการเรียนรู้ เนื่องจากง่ายต่อการเรียนรู้ และมีการเพิ่มเติมข้อมูลได้อย่างรวดเร็วสามารถนำมาใช้ในการเรียนรู้แบบร่วมมือและนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างบุคคลทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลต่างๆ ระหว่างกันได้เป็นอย่างดี ดังนั้น เว็บล็อก (Weblog) จึงเป็นเทคโนโลยี อีกรูปแบบหนึ่งที่มีประโยชน์สามารถใช้งานได้ง่าย โดยผู้ใช้งานไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคมากหรือไม่มีความรู้พื้นฐานทางด้านเทคนิคก็สามารถใช้งานเว็บล็อกได้ เหมาะสำหรับใช้เป็นเครื่องมือสำหรับบุคลากรซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ นำมาใช้สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลมีความสนใจได้เป็นอย่างดี โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ 1. เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 2. จัดทำแผน นโยบาย และแนวทางการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ 3. ให้คำแนะนำและติดตามประเมินผลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามแผนและแนวทางในการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 4. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและสื่อที่ใช้ในการพัฒนา 5. พัฒนาระบบและมาตรฐานการฝึกอบรม 6. จัดทำฐานข้อมูลในการพัฒนา 7) ส่งเสริมและประสานงานเครือข่ายการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 8) ประสานการระดมทรัพยากรและแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ

และเอกชนทั้งในและต่างประเทศ 9) ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในส่วนที่เป็นการนำร่อง และ 10) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา,2553) ซึ่งภารกิจตามที่กล่าวข้างต้น ล้วนแล้วแต่ต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเข้าไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการเกษียณอายุราชการของบุคลากร สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 – 2554 บุคลากรสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้เกษียณอายุราชการตามกำหนดและเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด เฉลี่ยปีละ 5 คน โดยบุคลากรที่เกษียณอายุราชการส่วนใหญ่มีอายุราชการเฉลี่ย 20 ปีขึ้นไป (งานบุคลากรสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา,2551) ซึ่งบุคลากรแต่ละรายล้วนแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและ ประสบการณ์ในการทำงานอย่างดียิ่ง และจากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากรายงานประจำปี 2551 ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา พบว่าการจัดการความรู้ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ส่วนใหญ่จะดำเนินการในรูปแบบของการเผยแพร่เอกสารประชาสัมพันธ์เฉพาะในส่วน ของความรู้ที่ชัดแจ้งหรือความรู้ที่เป็นทางการ (Explicit Knowledge) โดยไม่มีการดำเนินการในส่วนของการ จัดการความรู้หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในส่วนของความรู้ประเภทความรู้โดยนัยหรือความรู้ที่มองไม่เห็นชัดเจน (Tacit Knowledge) อันได้แก่ ทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ผลงาน ประสบการณ์ในการทำงานและเทคนิค วิธีการแก้ไขปัญหาในการทำงานเพื่อจัดเก็บเป็นฐานความรู้ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้ง ผลการ วิเคราะห์ SWOT ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2552 – 2555 พบว่าสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามี จุดอ่อนด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ดังนี้ 1) บุคลากรบางส่วนขาดความพร้อมด้านทักษะและความเชี่ยวชาญ 2) บุคลากรบางส่วนขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานและการเสริมแรง 3) บุคลากรบางกลุ่มขาดคุณลักษณะที่ดี ในการทำงาน 4) บุคลากรบางส่วนขาดจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง 5) บุคลากรมีปัญหาเรื่องภาระงาน และร่วมมือกันทำงาน และ 6) บุคลากรขาดการประสานงานที่ดีในการทำงาน รวมถึงจุดอ่อนทางด้านนโยบาย ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่พบว่าการจัดการความรู้ยังไม่มีประสิทธิภาพ เพียงพอ (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ,2552) ประกอบกับการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ ความผูกพันและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษาของคณะทำงานพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ หมวด 5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล พบว่า บุคลากรมีความผูกพันและความพึงพอใจเกี่ยวกับปัจจัยทางการพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิบัติงาน ด้านการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการมีโอกาสนในการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน ด้านรูปแบบใน การพัฒนาบุคลากรที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกหน่วยงาน อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา,2554)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การดำเนินการจัดระบบการจัดการความรู้ โดยเฉพาะการจัดการ ความรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทักษะทางด้านการทำงานและประสบการณ์การทำงานของ บุคลากรให้มีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะนอกจากเป็นการเพิ่มโอกาสให้บุคลากรได้ศึกษาเรียนรู้ แนวทางและวิธีการปฏิบัติงานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดการ ความรู้อย่างนี้ทำให้บุคลากรมีความพร้อมทางด้านทักษะ ความเชี่ยวชาญ มีการประสานงานที่ดีในการทำงาน รวมถึง

มีจิตสำนึกในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญได้อย่างต่อเนื่องและสามารถปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างดี ดังนั้น การนำกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งเป็นหนึ่งในขั้นตอนของการจัดการความรู้ที่ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการรวบรวมองค์ความรู้ในองค์กรที่กระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารนำมาพัฒนาให้เป็นระบบ สำหรับให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ (Knowledge Worker) สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผวนกเข้ากับการใช้เทคโนโลยีเว็บล็อกซึ่งเป็นเทคโนโลยีเพื่อการจัดการความรู้อีกตัวหนึ่งที่สามารถทำให้ความรู้ที่เปิดเผย (Explicit Knowledge) อันได้แก่ความรู้ในกระดาษ ความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผลที่ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ คู่มือ เอกสาร ความรู้ที่แฝงอยู่ในองค์กร (Embedded Knowledge) แฝงอยู่ในรูปกระบวนการทำงาน คู่มือ กฎเกณฑ์ กติกา ข้อตกลง และความรู้ที่ฝังลึกในบุคลากร (Tacit Knowledge) อันหมายถึงความคิดความเชื่อค่านิยมที่ได้มาจากประสบการณ์ มารวบรวมไว้ได้อย่างเป็นระบบ (เกรียงไกร วิชระอนนท์, 2547 อ้างถึงในปิยะรัตน์แสงมทะหมัด, 2552)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างช่องทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน เทคนิควิธีการแก้ไขปัญหาในการทำงานของบุคลากรสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยการนำเทคโนโลยีเว็บล็อกเข้ามาช่วย เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ระหว่างกัน รวมถึงมีโอกาสนำเสนอเทคนิควิธีการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานให้กับเพื่อนร่วมงานได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมสร้างความร่วมแรงร่วมใจระหว่างกันได้ในทุกสถานที่และทุกเวลาที่ต้องการ อันนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และขับเคลื่อนให้สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้การใช้งานเว็บล็อกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 69 คน ประกอบด้วย ข้าราชการพลเรือน จำนวน 53 คน และข้าราชการครู จำนวน 16 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive random sampling) จากข้าราชการพลเรือน จำนวน 15 คน และข้าราชการครู จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน ที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ระดับความรู้การใช้งานเว็บล็อกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 - 2.2 พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 - 2.3 ความพึงพอใจของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก

ระยะเวลาในการทดลอง

กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกของข้าราชการ สังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ใช้ระยะเวลาในการทดลองทั้งสิ้น จำนวน 6 สัปดาห์ โดยขั้นตอนของกิจกรรมมีทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน เป็นขั้นตอนที่ประยุกต์มาจากแนวคิดของบุญดี บุญญาภิจ และคณะ (2549: 54 – 58) ประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียมความพร้อมและกำหนดองค์ความรู้ จะดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 1 2) ขั้นแลกเปลี่ยนและแสวงหาความรู้ 3) ขั้นจัดเก็บความรู้และจัดการเว็บล็อกให้เป็นระบบ 4) ขั้นประมวลผลและนำไปใช้ ขั้นที่ 2 – 4 ดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 2 – 5 โดยไม่กำหนดช่วงเวลา ทั้งนี้มีการเปลี่ยนหัวข้อในการแลกเปลี่ยนทุก 2 สัปดาห์ และ 5) ขั้นประเมินผล จะดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 6

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางในการกำหนดเนื้อหา สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก
2. เว็บล็อกสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
3. แบบประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก
4. แบบวัดระดับความรู้การใช้งานเว็บล็อกเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางในการกำหนดเนื้อหา สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อนำไปใช้ในการสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญสำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยเว็บล็อกโดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2. เว็บไซต์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างโดยนำโปรแกรม Open Source ที่ชื่อว่า blogger มาออกแบบเว็บไซต์เพื่อใช้สำหรับเป็นบล็อกกลางในการชี้แจง ติดตาม แจ้งเตือน และประชาสัมพันธ์ข้อมูลในการร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงรวบรวมองค์ความรู้ทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดเก็บไว้ในเว็บไซต์ โดยในการสร้างได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมของเว็บไซต์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเว็บไซต์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 5 ท่าน โดยผลการประเมินในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. แบบประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บไซต์ ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินพฤติกรรมเพื่อใช้ศึกษาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บไซต์ของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งผ่านตามเกณฑ์

4. แบบวัดระดับความรู้การใช้งานเว็บไซต์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างเพื่อใช้วัดระดับความรู้ในการใช้งานเว็บไซต์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของข้าราชการสังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเว็บไซต์ จำนวน 2 คน ด้านวัดผลและประเมินผล จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 3 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งผ่านตามเกณฑ์ หลังจากนั้น ได้นำไปทดสอบกับข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่ามีความยากง่าย (p) เท่ากับ 0.72 และค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.24

5. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บไซต์ ผู้วิจัยสร้างเพื่อใช้สอบถามความพึงพอใจของข้าราชการสังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาหลังจากที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยเว็บไซต์ โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 2 ท่าน และด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งผลการวิเคราะห์การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งผ่านตามเกณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยนำหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัยไปถึงผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานขอใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เพื่อเตรียมสถานที่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และกำหนดวัน เวลาที่ใช้ในการอบรมการใช้งานเว็บไซต์ให้แก่ข้าราชการ สังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2. ขั้นตอนการทดลอง

2.1 ขั้นเตรียมพร้อมและกำหนดองค์ความรู้

2.2 ขั้นการแลกเปลี่ยนและแสวงหาความรู้

2.3 ขึ้นจัดเก็บความรู้และจัดการเว็บล็อกให้เป็นระบบ

2.4 ขึ้นประมวลผลและการนำไปใช้

2.5 ขึ้นประเมินผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดระดับความรู้เกี่ยวกับเว็บล็อก โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดระดับความรู้ภายหลังจากหลังสิ้นเสร็จกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้เว็บล็อก โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รองลงมาเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41 – 50 ปี รองลงมา อายุ 30 – 40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสังกัดกลุ่มอำนวยการและประสานราชการ รองลงมา คือ กลุ่มพัฒนามาตรฐานและส่งเสริมเครือข่าย มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี รองลงมา คือ 11 – 15 ปี มีประสบการณ์ในการใช้งานคอมพิวเตอร์มากกว่า 15 ปี รองลงมา คือ 11 – 15 ปี มีประสบการณ์ในการใช้อินเตอร์เน็ต 11 – 15 ปี รองลงมา คือ มากกว่า 15 ปี ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ใช้บล็อกมาแล้ว แต่ยังไม่เคยมีบล็อกส่วนตัวของตนเอง

2. ระดับความรู้การใช้งานเว็บล็อกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของข้าราชการ สังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดี ผลคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 72.65 โดยกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการใช้งานเว็บล็อกอยู่ในระดับดีมาก ผลคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 80 - 86.67 จำนวน 6 คน กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการใช้งานเว็บล็อกอยู่ในระดับดี ผลคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 70 - 76.67 จำนวน 7 คน และกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการใช้งานเว็บล็อกอยู่ในระดับปานกลาง ผลคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 60 - 67.67 จำนวน 7 คน

3. พฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.21$, S.D. = 0.63) โดยกลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมด้านความพร้อมก่อนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย เว็บล็อกมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.37$, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ ด้านประมวลผลการนำไปใช้ ($\bar{x} = 2.20$, S.D. = 0.64) และ ด้านการแลกเปลี่ยนและแสวงหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x} = 2.06$, S.D. = 0.65)

4. ความพึงพอใจของข้าราชการสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.36) โดยข้าราชการมีความพึงพอใจต่อด้านประโยชน์และการนำไปใช้อีกอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.47) ในขณะที่มีความพึงพอใจในด้านการใช้งานเว็บล็อกอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.41)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลตามพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. จากการศึกษาระดับความรู้การใช้งานเว็บบล็อกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของข้าราชการ สังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยการจัดเก็บข้อมูลภายหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างได้ผ่านการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาเว็บบล็อก วิธีการใช้เครื่องมือของเว็บบล็อก และขั้นตอนการใช้งานทั้งภาคทฤษฎีและภาคฝึกปฏิบัติ รวมถึงการให้กลุ่มตัวอย่างได้ร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บบล็อก จำนวน 4 สัปดาห์ แล้วจึงดำเนินการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการใช้เว็บบล็อก ซึ่งผลการวัดระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 72.65 โดยกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการใช้งานเว็บบล็อกอยู่ในระดับดีมาก ผลคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 80 - 86.67 จำนวน 6 คน กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการใช้งานเว็บบล็อกอยู่ในระดับดี ผลคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 70 - 76.67 จำนวน 7 คน และกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ในการใช้งานเว็บบล็อกอยู่ในระดับปานกลาง ผลคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 60 - 67.67 จำนวน 7 คน ซึ่งเมื่อพิจารณาระดับความรู้การใช้งานเว็บบล็อกของกลุ่มตัวอย่างตามข้อมูลที่นำเสนอ ผลการวัดระดับความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับดีอาจมีผลมาจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการ ใช้งานเว็บบล็อกมาก่อน ซึ่งถือได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับเว็บบล็อกเป็นพื้นฐานเดิมอยู่พอสมควร จึงทำให้ระดับความรู้การใช้งานเว็บบล็อกอยู่ในระดับดี และเป็นไปตามคำกล่าวของชนะ เทศทอง (2550) ซึ่งระบุว่า เว็บบล็อกเป็นสื่อที่สามารถใช้งานได้ง่ายไม่จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาคอมพิวเตอร์ในการสร้างเว็บไซต์ ก็สามารถเข้าใจและใช้งานได้ จึงทำให้เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้วิธีการใช้งานและทดลองปฏิบัติงานเข้าไปเพิ่มเติม จึงทำให้มีระดับความรู้การใช้งานอยู่ในระดับดี รวมถึงเป็นไปตามข้อสรุปของพรพรรณ ชินพงสานนท์ (2549) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณค่าของบล็อกกับเว็บไซต์และไดอารี่ออนไลน์ ผลวิจัยพบว่าบล็อกมีข้อดีด้านความสะดวก ง่ายและรวดเร็วในการใช้งานเนื่องจากบล็อกเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งผู้ใช้งานไม่จำเป็นต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีหรือคอมพิวเตอร์ที่ลึกซึ้งก็สามารถใช้งานได้ จึงเป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับเว็บบล็อกได้เป็นอย่างดีและมีผลการวัดระดับความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี รวมถึงจากการประเมินพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พบว่ากลุ่มตัวอย่างเข้ารับการอบรมการใช้งานเว็บบล็อกตามระยะเวลาที่กำหนดและฝึกปฏิบัติการใช้งานเว็บบล็อกตามขั้นตอนในการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้งานเว็บบล็อกในระดับมาก จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้การใช้งานเว็บบล็อกอยู่ในระดับดี

2. พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บบล็อกของข้าราชการ สังกัด สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในภาพรวมจากการประเมินตนเองของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับพัคต์พล มิตรกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่องระดับความสัมพันธ์ของบุคคลและระดับการมีปฏิสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับกับพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคคลในโลกสังคมออนไลน์ซึ่งผลการศึกษาพบว่าผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ระดับปานกลาง และจากการประเมินพฤติกรรมยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บบล็อกมากที่สุด โดยเข้ารับการอบรมการใช้งานเว็บบล็อกตามระยะเวลาที่กำหนดและฝึกปฏิบัติการใช้งานเว็บบล็อกก่อนเข้าสู่กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากที่สุด อาจมีเหตุผลมาจากตัวอย่างได้คำนึงประโยชน์ของเว็บบล็อกซึ่งเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้งานได้ง่าย และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บันทึกและจัดเก็บความรู้ของบุคคลได้สะดวกและง่ายต่อการสืบค้นทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจและตั้งใจที่จะเรียนรู้ รองลงมา

คือ ด้านการประมวลผลและการนำไปใช้ โดยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกกลุ่มตัวอย่างได้มีการหาองค์ความรู้ต่างๆ มาบันทึกลงในเว็บล็อก โดยใส่แหล่งข้อมูลอ้างอิงเพื่อระบุที่มาขององค์ความรู้ที่นำมาบันทึกลงในเว็บล็อกของตนเองมากที่สุด ในขณะที่นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งหมดไปจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงานและนำมาบันทึกลงในเว็บล็อกในรูปแบบไฟล์ PDF หรือ ไฟล์ Word มีการแสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด และในส่วนของการแสดงพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสวงหาความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับกิจกรรมในขั้นตอนอื่น ๆ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกมากที่สุดในกิจกรรมภายใต้ขั้นตอนดังกล่าว คือ การบันทึกองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาหนังสือวิชาการ ตำราเรียนหรือสื่อต่างๆ ลงในเว็บล็อกของตนเอง ในขณะที่ มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เพื่อนร่วมกิจกรรมได้ทำการบันทึกไว้หรือแสดงความคิดเห็นผ่านทางแชทออนไลน์มีการแสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด ซึ่งจากการติดตามพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างผ่านระบบการติดตามในเว็บล็อก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นบางครั้ง โดยเข้ามาใช้งานประมาณ 1 – 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ในช่วงหลังเวลาเลิกงาน ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากในช่วงระยะเวลาที่จัดกิจกรรมกลุ่มตัวอย่างต้องปฏิบัติงานด้านการบริหารโครงการโดยต้องดูแลบริหารจัดการ อำนวยความสะดวกและคอยให้คำแนะนำปรึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงกลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีการกิจต้องเดินทางไปราชการต่างจังหวัด เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานภายนอก จึงไม่สามารถเข้าไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามช่วงเวลาที่กำหนดได้บ่อยครั้ง และในส่วนของพฤติกรรมในการแสดงความคิดเห็นซึ่งผลจากการประเมินที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมออกมาน้อยที่สุด อาจมีสาเหตุมาจากช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 51 ปี และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี จึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่กล้าแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนร่วมกิจกรรมที่มีอายุและประสบการณ์ การทำงานมากกว่ารวมถึงกลุ่มตัวอย่างบางส่วนอาจมีประสบการณ์ในองค์ความรู้ที่ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือไม่มากพอ ซึ่งสอดคล้องกับ Riege (2005) ที่ได้ศึกษาถึงอุปสรรคขัดขวางในการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยได้แบ่งอุปสรรคของการแลกเปลี่ยนความรู้เป็นอุปสรรคที่ขัดขวางความสามารถในระดับบุคคล และอุปสรรคที่ขัดขวางความสามารถในระดับองค์กร โดยอุปสรรคที่ขัดขวางความสามารถในระดับบุคคลในการแลกเปลี่ยนความรู้ ได้แก่ บุคคล ไม่มีเวลาที่แลกเปลี่ยนความรู้ และไม่มีเวลาที่หว่าความรู้ที่เพื่อนร่วมงานต้องการจริงๆ คืออะไร บุคคลมีระดับของประสบการณ์และอายุที่แตกต่างกันและเป็นไปตามแนวคิดของ Skyrme (2002) ซึ่งกล่าวว่า เป็นไปได้ว่าการไม่มีเวลา เป็นเหตุหลักที่คนไม่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร เช่น การเร่งผลิตสินค้าให้ทันเวลาที่กำหนด เป็นกฏสามัญที่ว่า คุณยังมีความรู้มากเท่าไร คุณยังมีงานเข้าคิวรอคุณอยู่มากมาย ดังนั้น คุณจึงไม่มีเวลาที่จะมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่มีเวลาที่ให้นำความรู้ ไปใส่ไว้ในฐานข้อมูล หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ผู้ร่วมงาน รวมทั้งเป็นไปตามข้อคิดเห็นของวิจารณ์ พานิช (2547) ที่กล่าวไว้ว่า ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย ความห่างทิ้งในเชิงระยะทางและในด้านเวลา ส่งผลทำให้การแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นได้ยาก และสอดคล้องกับ Christensen (2007) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาที่มักเกิดขึ้นในการแลกเปลี่ยนความรู้ขององค์กร ซึ่งได้แก่ คนไม่มีความรู้ในเรื่องความรู้ คือ การที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะแลกเปลี่ยน เพราะหากไม่มีความรู้แล้วการแลกเปลี่ยนความรู้ย่อมไม่อาจเริ่มขึ้นได้

3. ความพึงพอใจของข้าราชการสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.36) โดยข้าราชการมีความพึงพอใจต่อด้านประโยชน์และการนำไปใช้ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ ($\bar{x} = 4.24$, S.D. =

0.47) ในขณะที่มีความพึงพอใจในด้านการใช้งานเว็บล็อกอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.41) ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญนันท์ นิลสุข และดวงรัตน์ ศรีวงษ์กุล (2550) ที่ได้ทำการพัฒนามัลติเว็บล็อกเพื่อการจัดการความรู้สำหรับสถาบันอุดมศึกษา โดยศึกษาพฤติกรรมการจัดการความรู้ เจตคติและความพึงพอใจต่อมัลติเว็บล็อกในการจัดการความรู้ ผลการศึกษาพบว่าครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่มีเจตคติและความพึงพอใจต่อการจัดการความรู้ด้วยมัลติเว็บล็อก อยู่ในระดับมาก และเป็นไปตาม Amy Hissom (2009) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยประโยชน์จากเว็บไซต์ประเภทเว็บล็อก ที่ระบุไว้ว่า เว็บล็อกเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขององค์กรที่ดีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน ช่วยให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนมาพัฒนาความสามารถให้เกิดประโยชน์ในองค์กร และยังสามารถเป็นช่องทางการสื่อสารในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลภายนอกหน่วยงาน โดยนำความคิดเห็นที่ได้จาก Weblog มาปรับปรุงความสามารถของหน่วยงานทำให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานมากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นไปตามอนชา สุวรรณาคินทร์ (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้ เรื่อง ระบบบริหารคุณภาพของสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งผลวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบอยู่ในระดับมากโดยระบบดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับระบบบริหารการจัดการความรู้ เรื่องอื่น ๆ ในองค์กรได้ และสอดคล้องกับธนาวรรณ ไพศาลพานิชย์ (2550) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาระบบการจัดการความรู้สำหรับงานสารบรรณ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลังบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบการจัดการความรู้สำหรับงานสารบรรณอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ ในการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อก กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในส่วนของการส่งบทความ/องค์ความรู้ขึ้นเว็บล็อกเพื่อเผยแพร่ความรู้ที่ทำได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับทาศิขิ (2550) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเว็บล็อกไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่ใช้สร้างความรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูล เหตุการณ์ เรื่องราว บทความเพื่อผู้อื่นได้เปิดอ่านได้ง่าย สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์กับผู้อ่านท่านอื่น และผู้อ่านก็สามารถแสดงความคิดเห็นในส่วนที่ต้องการได้ด้วย และเว็บล็อกยังสามารถรวบรวมความรู้ในด้านต่างๆ โดยแยกเป็นหมวดหมู่ได้ และเป็นไปตามคำกล่าวของชนะ เทศทอง (2550) ที่ระบุถึงประโยชน์ของเว็บล็อก ไว้ดังนี้ 1) ให้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ 2) ให้ข้อคิดเห็นและใช้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องที่สนใจเหมือนกัน 3) เว็บล็อกจะมีระบบให้ข้อเสนอแนะเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมเว็บล็อกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่เขียนไว้ในเว็บล็อก และ 4) สามารถสร้างง่าย ไม่เสียเงิน ไม่จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาคอมพิวเตอร์ต่างๆ ที่ใช้ในการสร้างเว็บไซต์ ไม่ต้องซื้อหนังสือเกี่ยวกับการสร้างเว็บไซต์ ซึ่งช่วยลดเวลาที่ใช้ในการสร้างเว็บไซต์ส่วนตัวของเราได้เป็นอย่างดี และไม่มีค่าใช้จ่ายในการเช่าพื้นที่บนอินเทอร์เน็ต ดังนั้น จากประโยชน์ตามที่กล่าวมาจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกจึงอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. การสร้างพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับบุคลากรต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผู้ดำเนินการจัดการกิจกรรมจะต้องมีการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรได้แสดงพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่างๆ สม่าเสมอจนบ่มเพาะเป็นความเคยชิน

2. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีการสร้างเว็บไซต์ส่วนตัวเพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การทำงานให้ครอบคลุมทุกองค์ความรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ควรมีความตระหนัก ความรับผิดชอบ และกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะและสร้างพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของตนเองกับบุคคลอื่น

4. ควรนำเทคโนโลยีเว็บล็อกไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บไซต์ของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานของข้าราชการสังกัดสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้วยเว็บไซต์

2. ควรวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

จุฑารัตน์ ศรีวรรณวงศ์.(2547). การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศกับระบบการจัดการความรู้. วารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชนะ เทศทอง.(2550).สร้างเว็บของตัวเองง่าย ๆ Blog + Space. นนทบุรี : ไอดีซีฯ.

ธนาวรรณ ไพศาลพานิชย์.(2550). การพัฒนาระบบการจัดการความรู้สำหรับงานสารบรรณสำนักงานปลัดกระทรวงการคลังบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ธวัชชัย ปิยะวัฒน์ และจันทวรรณ น้อยวัน.(2550). รายงานการวิจัยโครงการระบบจัดการองค์ความรู้ที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลางพัฒนาระบบโครงสร้างเว็บเซอร์วิสแบบอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

บุญดี บุญญากิจ และคณะ.(2549). การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : จีรวัดน์เอ็กซ์เพรส.

ประพนธ์ ผาสุขยัต.(2548). การจัดการความรู้ ฉบับมือใหม่หัดขับ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไยไหม.

ปรัชญนันท์ นิลสุข และดวงรัตน์ ศรีวงษ์คณ.(2550). การพัฒนามัลติเว็บล็อกเพื่อการจัดการความรู้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย. งานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ปิยะรัตน์ แสงมหะหมัด.(2552). การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการ. วิทยานิพนธ์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- พรพรรณ ชินพงสานนท์. (2549). การศึกษาคุณค่าของบล็อกกับเว็บไซต์ และไดอารี่ออนไลน์. วิทยานิพนธ์
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัทธ์พล มิตตกุล. (2554). ระดับความสัมพันธ์ของบุคคลและระดับการมีปฏิสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ
แลกเปลี่ยนความรู้ของบุคคลในโลกสังคมออนไลน์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). การจัดการความรู้. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.).
สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. 2552. รายงานประจำปี 2551. นครปฐม.
_____. (2554). รายงานประจำปี 2553. นครปฐม.
_____. (2553). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปี 2552 – 2555. นครปฐม.
- สุวิดา ธรรมณีนวงศ์ และจักรนาท นาคทอง. (2555). “การเรียนรู้สร้างสรรค์ในโลกออนไลน์.” **วารสาร
วิชาการ Veridian E-Journal** ปีที่ 5, ฉบับที่ 3 (เดือน กันยายน – ธันวาคม 2556) : 239 - 253.
- อนวัช กาทอง. (2551). ระบบการจองห้องพักรถผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากกรณีศึกษาหอพักจตุพรอำเภอ
วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- อโนชา สุวรรณาคินทร์. (2549). การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้เรื่องระบบ
บริหารคุณภาพในสถาบันพระปกเกล้า. วิทยานิพนธ์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์. สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อารีย์ลักษณ์ ปุกน้อย. (2555). “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีเลิร์นนิ่งแบบชี้แนะที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal** ปีที่ 5, ฉบับที่ 1 (เดือน มกราคม –
เมษายน 2556) : 134 - 147.

ภาษาต่างประเทศ

- Amy Hissom. (2009). Corporate Weblogs. [online]. accessed 25 September 2013 Available
from [http://www.amyhissom.com/MyWritings/Corporate Weblogs Weblogs as a
Corporate Research Tool.pdf](http://www.amyhissom.com/MyWritings/Corporate%20Weblogs%20Weblogs%20as%20a%20Corporate%20Research%20Tool.pdf).
- Christensen, P.H. (2007). Knowledge sharing: moving away from the obsession with best
practices. *Journal of Knowledge Management*. vol.11 no.1 2007, 36-47.
- Hain, S and Beck, A. (2008). Personal Learning Journal-Course Design for Using Weblogs in Higher
Education. *Electronic Journal of e Learning* : 6, 3, 189 -196.
- Namwar, Y. and Rastgoo, A. (2008). Weblog as a learning tool in Higher Education. *Turkish Online
Journal of Distance Education (TOJDE)* .9, 3, 176-185.
- Riege, A. (2005). Three-dozen knowledge-sharing barriers managers must consider. *Journal of
Knowledge Management*. vol.9 no.3, 18-35.
- Skyrme, D.J. (2002) The 3Cs of knowledge sharing : culture co-opetition and commitment.
[online]. accessed 25 September 2013 Available from
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=1616004&show=abstract>.